

Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar*

Ömer ERBASAN**
Ülkü ERBASAN***

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı sorunları, söz konusu öğretmenlerin görüşlerine göre belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri getirmektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması türünde olup verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, 2019 yılı Şubat ayında Afyonkarahisar ili İncehisar ilçesinde görev yapan 9 sınıf öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler ile elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 7 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz ile çözümlenmiş, öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntılar ile sunulmuştur. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin; öğrencilerin yeterli hazır bulunuşluğa sahip olmamaları, ailelerden yeterli desteği alamamaları, ders kitaplarının niteliğinin yetersiz olması gibi çeşitli sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak okula başlama yaşının artırılması, okulöncesine katılımın artırılması, okuma yazma öğretiminde kullanılan ders kitaplarının niteliğinin artırılması gibi bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlk okuma yazma, sınıf öğretmeni, öğretmen görüşleri

Difficulties Experienced by Teachers in Primary Literacy Teaching

Abstract

The purpose of this study is to determine the problems experienced by primary school teachers in literacy teaching process according to the opinions of the teachers and to recommend solutions for these problems. This is a case study of qualitative research methods. The data of the study is obtained through face to face interviews with 9 primary school teachers working in İncehisar district of Afyonkarahisar province in February 2019. Interview form consisting of 7 open-ended questions developed by the researchers is used as data collection tool. The data is analysed by descriptive analysis and the opinions of the teachers are presented with direct quotations. At the end of the research, it is determined that difficulties experienced by teachers include inadequate preparation of students, inadequate support from families to students, and poor quality of textbooks. Based on the findings of the study, some suggestions are made such as increasing the schooling age, increasing the participation in preschool education, increasing the quality of textbooks used in teaching reading and writing.

Keywords: primary literacy, primary school teacher, teacher opinions

Giriş

Gelişimin ve değişimin oldukça hızlı bir şekilde yaşandığı günümüzde, eğitimin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Baştuğ ve Demirtaş'a (2018) göre birey çok sayıda bilgiyi okumak, onu yazmak ve kullanmak durumundadır. Öte yandan okuma ve yazma, bireyin hem okul içi hem de okul dışı faaliyetlerinde, günlük yaşamında en sık kullandığı becerilerdendir.

* Çalışmanın hazırlanmasında değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Özlem BAŞ'a teşekkür ederiz.

** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Afyonkarahisar, omererbasan20@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7852-2747

*** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Afyonkarahisar, ulkuerbasan32@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6120-4902

İlk okuma yazma süreci, bireyin eğitim hayatında yaşadığı en önemli deneyimlerin başında gelmektedir. Diğer öğrenmelerin temelini oluşturan okuma yazma, uzun yıllar alan eğitim sürecinin ilk ve belki de en önemli adımı olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla ilk okuma yazma eğitiminin başarısı, sonrasında devam edecek olan eğitim hayatının başarısının da belirleyicisi olmaktadır. Yapılan çalışmalar (Karaçay, 2011; Ogano, 2012; Strickland ve Riley-Ayers, 2006) da bu durumu ortaya koymaktadır. Kayıkçı'ya (2008) göre de okuma yazma süreci, öğrenciye hayatı boyunca ihtiyaç duyacağı okuma zevki, okuduğunu anlama, akıcı olarak okuma, düzgün yazı yazma beceri ve alışkanlıklarının kazandırıldığı önemli bir süreçtir.

Okuma yazma, eğitimin temelidir. İnsanlar için en temel öğrenme ihtiyaçlarından biridir. Bay'a (2008) göre ilk okuma yazma öğretimi, bireyin kendini gerçekleştirme, hayata hazırlanması, sosyal bir varlık olarak toplumla etkili iletişime geçebilmesi, var olan yazılı ve görsel materyalleri anlaması, kendini etkili bir şekilde yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmesine imkân sağlayacak olan en temel ihtiyaçtır. "Uygar toplumlarda bireyin kendi uğraş alanında ilerlemesi, önemli görevlere gelmesi, gelişmiş bir okuma yazma becerisine sahip olmasıyla mümkündür. Çünkü çağdaş insan etkin bir okuma becerisine sahip olmadan istenilen düzeyde bir bilgi birikimine sahip olamaz" (Sağırılı, 2015: 5). Vatansever'e (2008) göre okuma yazma bireyin sadece kişisel gelişimini değil, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel yönden gelişmesini de etkiler. Birey okuma yazma faaliyeti ile hem kendisinin hem de içinde bulunduğu ailenin, toplumun, ulusun hatta dünyanın gelişmesinde belirleyici olur.

"İlk okuma yazma öğretiminin genel amacı çocuğa yaşamı boyunca kullanacağı okuma ve yazmanın temel becerilerini kazandırmaktır" (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 2005: 27). Uygun hızda ve anlamlandırarak okuyabilme, okuduğunu ve dinlediğini anlayabilme, duygu, düşünce ve izlenimlerini sözlü ve yazılı olarak anlatabilme, kurallara uygun ve işlek bir yazı yazabilme, çevresiyle etkin bir iletişim kurabilme, Türk dilini öğrenmek ve kullanmaktan zevk alabilme ilk okuma yazma öğretiminin amaçlarındandır (Çelenk, 2007). Kapkın-Yener'e (2008) göre okuma yazma sonucunda bireylerin yaşam boyu kullanacağı anlama, sıralama, sorgulama, ilişki kurma, tahmin etme gibi bilişsel becerileri gelişmektedir. Dolayısıyla ilk okuma yazma öğretimi temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı olmayıp aynı zamanda düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde önemli bir işlevi de yerine getirmektedir (MEB, 2018: 10). Bu anlayışla Bay (2008), okuma yazma öğretiminin dinleme ve konuşma becerilerinden kopuk sadece okuma yazma becerilerini geliştirme olarak ele alınmaması, dil öğretiminin bütün öğrenme alanlarıyla birlikte yürütülmesi gerektiği görüşünü dile getirmektedir.

İlk okuma yazma öğretimi ilkökul birinci sınıfta başlayan bir süreçtir. Bu dönem, çocukların okula yeni başladığı ve bu sebeple çeşitli kaygılar taşıdığı kritik bir dönemdir. Dolayısıyla bu dönem için sınıf öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Ancak öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi sürecinde, kaynakları farklı olan birçok sorunla karşılaşabilmektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi, alınacak tedbirlerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu amaçla birçok çalışma (Adıgüzel ve Karacabey, 2010; Aydın, 2017; Babayigit ve Erkuş, 2017; Özsoy, 2006; Samancı, 2007; Uslu, 2014; Yıldırım, 2008; Yiğit, 2009) yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin öğrencilerden, ailelerden, öğrenme ve öğretme ortamlarından kaynaklanan benzer sorunları dile getirdiği görülmektedir. Konunun önemi, benzer çalışmaların yapılarak durumun süreç içerisindeki değişiminin izlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunları, öğretmenlerin görüşlerine göre belirlemeyi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri getirmeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan öğrenci kaynaklı sorunlar nelerdir?
2. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan aile kaynaklı sorunlar nelerdir?
3. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan öğrenme ortamı ve öğretim materyali kaynaklı sorunlar nelerdir?
4. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan diğer sorunlar nelerdir?
5. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları çözmeye kullanılan yöntemler nelerdir?
6. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik öneriler nelerdir?

7. Üniversite eğitiminin ilk okuma yazma öğretimi için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazandırma durumu nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre durum çalışması, "nasıl ve niçin sorularını temel alarak araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir". Araştırmanın verilerine ulaşmak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. "Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı, görüşme yaptığı kişinin verdiği bilgilere odaklanarak görüşme yapılan kişinin araştırma konusu hakkındaki görüşlerini derinlemesine öğrenir" (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015: 116).

Katılımcılar

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Patton, 1997). Ölçüt örnekleme ise bir durumun, araştırmacının derinlemesine inceleme için belirli örnek olay türleri belirlemek istediğinde kullanılır (Neuman, 2007: 322). Bu çalışmaya katılacak sınıf öğretmenlerinin seçiminde, daha önce en az üç kez birinci sınıf okutmuş olmak temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu temel ölçüt uyarınca, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar ili İncehisar ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapmakta olan 9 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcı ilişkin bilgiler

Takma İsim	Cinsiyet	Mezun Olunan Bölüm	Hizmet Süresi (Yıl)	Okuttuğu 1. Sınıf Sayısı
Mesut	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	17	4
Betül	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	8	3
Duygu	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	10	3
Fatih	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	23	5
Gözde	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	10	3
Osman	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	9	3
Sinem	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	13	3
Suat	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	15	4
Zehra	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	13	4

Tablo 1'de görüldüğü üzere katılımcı öğretmenlerin 5'i kadın, 4'ü erkek olup tamamı sınıf öğretmenliği mezunudur. Görüşülen öğretmenlerin tamamının en az 3 kez birinci sınıf okuttuğu yani okuma yazma öğretimi yönünden deneyimli oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini almak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 7 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Taslak görüşme formu kapsam geçerliliği için Temel Eğitim Bölümü'nde görev yapan ve ilk okuma yazma öğretimi üzerine çalışmaları bulunan 2 öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve gerekli öneriler alındıktan sonra soru sayısı değişmeden pilot uygulamaya geçilmiştir. İki öğretmen ile yapılan ön görüşme ile öğretmenlerin görüşme formundaki soruları anlayıp anlamadıkları kontrol edilmiş ve forma son hali verilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce görüşme yapılan her öğretmene araştırma ile ilgili bilgiler sunulmuş ve ses kaydı için gerekli izin alınmıştır. Görüşmeler 1 Şubat 2019- 15 Şubat 2019 tarihleri arasında öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz yapılırken, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224). Elde edilen bulgular, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden yapılan alıntılar, öğretmenlerin gerçek isimleri verilmeden takma isimler kullanılarak verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenci Kaynaklı Sorunlar

Araştırmanın birinci alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı öğrenci kaynaklı sorunları belirlemeye yöneliktir. Öğretmenlerden gelen cevaplar incelendiğinde çoğunlukla öğrencilerin ilgisizliğinin dile getirildiği görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Osman öğretmenin görüşü şu şekildedir: *“Zamanımızın öğrencileri özellikle televizyon, bilgisayar, tablet gibi uğraşlara daha çok daldıkları için dersler çok ilgilerini çekmiyor. Bu öğrenciden kaynaklı bir sorun olarak görülebilir.”*

Öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun ise öğrencilerin sorumluluk bilincinde olmamasıdır. Bununla ilgili olarak Fatih öğretmenin görüşleri şu şekildedir: *“Öğrencilerden kaynaklı sorunların en başında öğrencilerdeki şımarıklık var. Bir de doymuşluk var. Maalesef günümüzde öğrenci profili şöyle: Evde her istediği oluyor. Çocuklarda kendi sorumluluğunu alma diye bir şey yok. Her şey hazır zaten. Çantasını bile gerektiği zaman veli taşıyor. Yani çocuk kendi kendine bir şeyleri yapması gerektiğini düşünüp de yapmıyor. İllaki başında birisinin bulunması ya da arkasını birisinin toparlaması gerekiyor.”*

Öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun öğrencilerin okuma yazma öğrenmeye olan motivasyonlarının düşük olması ve okuma yazma eğitiminin öğrencilere sıkıcı gelmesidir. Konuyla ilgili olarak Gözde öğretmenin düşünceleri şu şekildedir: *“Öğrencilerin okumaya yönelik motivasyonlarının düşük olması... Yaş grubuna bağlı olarak dersin sıkıcı gelmesi... Kreşe veya anasınıfına gitmemiş ve oyun ihtiyacı tatmin olmamış çocukların derslerde yoğun olarak sıkılması öğrenci kaynaklı yaşadığım sorunlardan...”* Yine konuyla ilgili olarak Mesut öğretmen şunları dile getirmiştir: *“Anaokuluna gitmediği için çocuk okula uyum sağlayamıyor, oyun oynamak istiyor ve bu sebeple dersler o çocuk için sıkıcı hale gelmiş oluyor.”*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma sürecinde karşılaştığı öğrenci kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğrencilerin ilgisiz olması, yeterli sorumluluk bilincine sahip olmaması ve motivasyonlarının düşük olması sorunlarının dile getirildiği görülmektedir.

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Aile Kaynaklı Sorunlar

Araştırmanın ikinci alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı aile kaynaklı sorunları belirlemeye yöneliktir. Öğretmenlerin bu soruyla ilgili olarak ailelerin yeterli desteği sağlamadıkları görüşünde oldukları görülmektedir. Bununla ilgili Duygu öğretmenin düşüncesi şu şekildedir: *“Aileler eğitim öğretime önem vermiyorlar. Bu yüzden zaten destek de olmuyorlar. Ayrıca okul öncesi eğitimi külfet olarak görüyorlar, yani gerekli görmüyorlar. En büyük sorun bence bunlar.”* Benzer şekilde ailelerin öğretmenler ile yeterince iletişime geçmediğini Zehra öğretmen şöyle dile getirmiştir: *“Öğretmen ve aile her zaman iş birliği içerisinde olmalı. Aile eğer evde tekrar ettirmiyorsa, ya da öğretmenle sürekli iletişim halinde değilse çok büyük sıkıntı olabiliyor. Mutlaka çocuk okulda yaptığını evde tekrar etmeli.”*

Öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun da ailelerin okuma yazma öğretimiyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bunun sonucunda yanlış öğrenmelere sebep olmalarıdır. Konuyla ilgili olarak Mesut öğretmenin düşüncesi şu şekildedir: *“Eğitim sistemini, harf ilerleyişini bilmedikleri için alfabetik olarak a, b, c, sırasıyla ilerlememizi istiyorlar. Yine en çok karşılaştığım sıkıntı eskiye göre sesleri çıkartışımız değişti. “Ke” demiyoruz “k” diyoruz ama onlar daha çok kendi bildikleri yöntemle uygulamaya çalışıyorlar. Buna istinaden ben bu yıl 3 kez toplantı yaptım seslerin çıkartılışına dair ama*

hala bazı öğrenciler o seslere k'lara "ke", l'lara "le" gibi söylemlerde bulunuyorlar." Benzer bir sorunu Gözde öğretmen şu şekilde dile getirmiştir: "Maalesef ailelerin bizim öğretim tarzımızı, sistemimizi bilmemesi yüzünden kaynaklı sorunlar... Benim çocuğa öğrettiğim "b" sesini evde "be" şeklinde öğretilmesi çocuklarda kavram karmaşasına yol açtı. Doğal olarak okumayı da geç hale getirdi." Yine Suat öğretmen konuyla ilgili olarak şunları belirtmiştir "Aileler daha çok ses temelli yöntemde seslerin çıkarılışını yanlış telaffuz edebiliyor, yanlış söyleyebiliyorlar. Zamanından önce bazı sesleri söylüyorlar bu da yazmaya, okumaya biliyorsunuz olumsuz etkiliyor."

Karşılaşılan bir başka sorun ailelerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve bu sebeple eğitime bakışlarının olumsuz olmasıdır. Bununla ilgili olarak Osman öğretmenin görüşü şu şekildedir: *"Çalıştığım bölgelerdeki ailelerin eğitim seviyelerinin düşük olması, eğitime bakış açılarının yetersiz olması, eğitimden beklentilerinin olmaması gibi sorunlardan dolayı ailelerin okula bakış açıları yeterince olumlu değil. Bu da sorun teşkil ediyor."*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma sürecinde karşılaştığı aile kaynaklı sorunlar incelendiğinde eğitimlerinin düşük olması sebebiyle ailelerin çocuklarına yeterli desteği sağlayamaması, iletişimin sağlıklı yürütülememesi, ailelerin yanlış öğrenmelere sebep olması ve eğitime gereken önemin verilmemesi sorunlarının dile getirildiği görülmektedir.

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Öğrenme Ortamı ve Öğretim Materyali Kaynaklı Sorunlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı öğrenme ortamı ve öğretim materyali kaynaklı sorunları belirlemeye yöneliktir. Bu soruya yönelik cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin teknolojik araç gereç bakımından çok fazla sorunla karşılaşmadıkları, daha çok ders kitaplarının yetersizliğini dile getirdikleri görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Osman öğretmenin görüşleri şu şekildedir: *"Çalıştığım okullarda teknolojik imkân olarak herhangi bir eksiklik hissetmedim, fakat ders araç gereçleri yani kitap, defter gibi materyal kullanımlarında ders kitaplarının yetersiz olduğu kanaatindeyim. Ders kitaplarının yetersizliği ile birlikte yardımcı kitap kullanımımız biliyorsunuz sıkıntılı. Yeterli desteği alamıyoruz o noktada."* Yine benzer bir şekilde Zehra öğretmen düşüncesini şu şekilde dile getirmiştir: *"Okuma yazma öğretirken materyal yönünden bence ders kitapları yetersiz. Maalesef kaynak kitap da alamıyoruz. Ben devletin verdiği ders kitaplarının yetersiz olduğunu düşünüyorum. Kaynak kitap alınması gerekiyor ancak bunu da maalesef alamıyoruz."* Benzer şekilde Fatih öğretmen görüşlerini şu şekilde belirtmiştir: *"Ders kitaplarının örnek sayısı açısından yetersiz olduğunu düşünüyorum. Yani bir harf verilirken birkaç heceyle geçiştirmek yerine heceleri ya da kelimeleri çeşitlendirip biraz sayısının artırılması, üç sayfa yerine örneğin her sese beş sayfa ayrılması daha makul olur."* Gözde öğretmen de ders kitaplarının yetersiz olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: *"En büyük sorun maalesef ders kitapları. Bende maalesef diğer arkadaşlar gibi ders kitaplarının yeterli olduğunu düşünmüyorum. Hazır bulunuşluğu yüksek öğrenciler için belki yeterli olabilir ama ben çalıştığım bölgeler için ders kitaplarındaki iki sayfalık "u" sesi çalışmasının yeterli olmadığını düşünüyorum. Yardımcı kaynaklara da çok yönelemiyoruz. Çünkü yasak."* Mesut öğretmende ders kitapları için düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: *"Dönem başında kitapları şöyle bir kurcaladığımda çok eksik olduğunu görüyorum. Bu her sınıf düzeyi için böyle ama birinci sınıfta daha da önemli. İçeriği zayıf geliyor, yani yeterli pratiği yapacak ya da farklı düşünmelere, cümle oluşturmaya yetecek etkinlikler yapılmıyor, içeriğinde bulunmuyor. Biz de sürekli yeni içerik üretmede zorlanıyoruz, zaman bakımından zorlanıyoruz. Ek bir kaynak almak istesek o da olmuyor çünkü yasak. Aile kendi istese de kullanamıyoruz sınıfta."*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma sürecinde karşılaştığı öğrenme ortamı ve öğretim materyali kaynaklı sorunlar incelendiğinde çokça dile getirilen sorunun ders kitaplarının yetersizliği olduğu görülmektedir. Öğretmenler ders kitaplarında yer alan çalışmaların okuma yazma öğretimi için yeterli olmadığını ve bu sebeple yardımcı kaynaklara ihtiyaç duyduklarını ancak yardımcı kaynak alımının da yasak olduğunu belirtmektedirler. Bunun haricinde okulların teknolojik olarak yeterli donanıma sahip olduğu anlaşılmaktadır.

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Diğer Sorunlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı diğer sorunları belirlemeye yöneliktir. Öğretmenlerden gelen cevaplar incelendiğinde, genel olarak karşılaşılan sorunların çocukların birinci sınıfa erken yaşlarda başlaması, okulöncesi eğitim almamış olmaları ve bu sebeple yeterli hazır bulunuşluğa sahip olmadan ilkokula başlamaları olduğu görülmektedir. Bununla ilgili olarak Osman öğretmen düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“İlk okuma yazma öğretiminde karşılaştığımız sorunlar yeni gelen sistemle özellikle öğrencilerin okula erken yaşta kaydolmalarından kaynaklı küçük kas gelişimindeki sorunlardır. Öğrencilerin yeterli bilişsel ve fiziksel donanımına sahip olarak gelmemesi gibi sorunlar.”* Betül öğretmen de benzer olarak şu görüştedir: *“Geçirdiğim 8 yıl içerisinde son yıllara odaklı konuşacağım. Bence bilişsel yetersizlik, yani çocukların yaşlarının küçük olması... En büyük sorunlardan birisi budur.”* Gözde öğretmenin düşüncesi de benzer yöndedir: *“Çocukların erken yaşlarda okula başlaması, tabii ki çocukların hazır bulunuşluklarının düşük olması, anasının giden öğrencilerin sayısının düşük olması... Anasının öğrencilerin hazır bulunuşluğunu yükselttiğinin hepimiz farkındayız. Anasının eğitimi almamış öğrencilerde okul uyumu, kalem tutma, kişisel temizlik gibi sorunlarla birlikte aynı zamanda birinci sınıfta da okuma yazmaya olumsuz etkileri oluyor.”* Duygu öğretmen de yine çocukların okula erken yaşta başladığını düşünmektedir: *“En çok çocukların erken yaşta okula başlaması bizim için problem oluyor. Yeterli hazır bulunuşlukları olmuyor. Kas gelişimleri tam olmuyor, bilişsel gelişimleri tam olmuyor. Çok küçük yaşta okula başladıkları için okula karşı bir isteksizlik oluyor. Çünkü daha oyun çağındalar.”*

İlkokuma yazma öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun farklı eğitim ihtiyacı bulunan çocukların aynı sınıf içerisinde bulunmasıdır. Bununla ilgili olarak Mesut öğretmen düşüncesini şöyle dile getirmiştir: *“Sınıfta sağlık problemleri olan öğrencilerim var. Down sendromlu öğrencim var. Yine konuşma bozukluğu olan bir öğrencim var, konuştuğunu anlayamıyorsunuz. Bu çocukların her birinin eğitim ihtiyacı farklı. Bu sebeple hepsine birden yetişmekte zorlanıyorum.”*

Öğretmenlerin karşılaştığı farklı bir sorun da öğrencilerin yerel ağızla konuştukları şekliyle yazmalarıdır. Bununla ilgili Duygu öğretmenin görüşü şu şekildedir: *“Özellikle birinci sınıfa dikte çalışmaların sırasında yerel ağızla konuştukları için, konuştukları gibi yazıyorlar. Daha çok bu sorun oluyor.”*

Öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer sorun da dil sorunudur. Bununla ilgili Gözde öğretmen şunları dile getirmiştir: *“Dil sorununa değinmek gerekirse ben iki kez, önce Türkçe’yi öğretmek durumunda kaldım. Öğrenciye el ele’yi anlatırken el resmini gösteriyoruz, videodan el sesini açıyoruz ama öğrencinin önce elin el olduğunu öğrenmesi gerekiyordu. Bu da işimizi oldukça yavaşlatıyordu. Yine Türkçe kelime bilgisi az olduğu için okuma da oldukça yavaş oluyordu.”* Konuyla ilgili olarak Suat öğretmen şunları dile getirmiştir: *“Doğuda çalıştığım yer bir mezraydı. Haliyle orada yaşadığım en büyük problem, dil problemydi. Söyleneni anlamıyorlar. Biz orada öncelikle ikinci dili öğretmeye gayret ediyorduk. Ondan sonra okuma yazma işlemine geçiyorduk. Sonra kelimeleri telaffuz problemlerini, harfleri telaffuz problemlerini çok yaşıyorduk.”*

Karşılaşılan diğer sorun, öğrencilerin evlerinde çalışacakları uygun ortamların bulunmamasıdır. Bununla ilgili Zehra öğretmen şunları dile getirmiştir: *“Maalesef çocukların çoğunun ayrı odası yok. Odası olmayan çocuklar daha zor öğreniyor, televizyon karşısında ders çalışmaması gerektiğini ya da yatarak ders çalışmaması gerektiğini çoğu çocuk da bilmiyor, aileler de bilinçsiz bu konuda. Aileler bu konuda bilinçlendirilebilir.”*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma sürecinde karşılaştığı diğer sorunlar incelendiğinde okula başlama yaşının erken olması, okulöncesi eğitime katılımın az olması ve bu yüzden bazı öğrencilerin hazır bulunuşluklarının okuma yazma için yeterli olmaması gibi sorunların dile getirildiği görülmektedir.

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Çözümünde Kullanılan Yöntemler

Araştırmanın beşinci alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı sorunların çözümünde kullandıkları yöntemleri belirlemeye yöneliktir.

Velilerin desteğinin yeterli olmadığını düşünen Fatih öğretmen bu sorunu nasıl aştığını şu şekilde belirtmiştir: *“Velilerinden yeterli desteği alamadığım öğrencilerle sorunu şöyle aşmaya çalışıyorum. Özellikle çocuklarla birebir ilgileniyorum. Yani toplu olarak anlatımın dışında ya da verdiğim toplu etkinliklerin dışında birebir ilgileniyorum. Tekrar yaptırmaya çalışıyorum.”* Benzer

şekilde ailelerden kaynaklı sorunları nasıl aştığını Osman öğretmen şu şekilde anlatmıştır: *“Ailelerden kaynaklı sorunları çözmek için; velilerimizle güzel iletişim kurmayı esas alarak okul etkinliklerine onları da katmak, o günlerde okulda yaptığımız faaliyetlere onları da dahil etmek gibi yöntemlerin etkili olduğunu söyleyebilirim. Öğrencilerle birlikte etkinlikler ve sadece velilere yönelik etkinlikler gibi çalışmalarımız oluyor.”* Osman öğretmen okula uyum sorunu yaşayan öğrencileri için kullandığı yöntemi ise şu şekilde ifade etmiştir: *“Öğrencilerden kaynaklı sorunlar açısından değerlendirecek olursak, öğrencilerimizle ikili ilişkilerimizi daha sıcak, samimi tutarak, okula uyum sorunlarını bir an önce halledip okul kurallarına alışma noktasında onlara yeterince destek olmak, ikili ilişkileri ve arkadaş iletişimlerini geliştirmek adına yöntemler kullanıyoruz. Bu da oyun temelli oluyor genelde.”*

Karşılaştığı sorunları birebir ilgilenerek çözen Sinem öğretmen şunları dile getirmektedir: *“Birebir ilgilenmeyi tercih ediyorum. Her çocuğun ailesine özellikle yakın çevresine inmeye çalışıyorum. Onları tanımaya çalışıyorum. Takıldıkları noktalarda birebir özellikle ileride olan çocuklara farklı etkinlikler verip geri kalan çocukları yanıma çağırarak tek tek daha detaylı ilgilenmeye çalışıyorum.”*

İsteksiz öğrenciler için Zehra öğretmen kullandığı yöntemi şu şekilde ifade etmiştir: *“En önemli şey çocuğu isteklendirmek, heveslendirmek, ödüllendirmek. İkincisi veli ile mutlaka işbirliği içerisinde olunmalı. Yani ortaya çıkan kişiye özel problemleri kişilerle birebir halletmeli. Çocuk eğlenerek öğrenirse daha kolay öğreniyor.”*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştığı sorunları çözmek için kullandıkları yöntemler incelendiğinde velilerle iletişimi artırdıkları, öğrencilerle birebir ilgilendikleri, tekrar çalışmalarına sıkça yer verdikleri, çocuğun ilgi ve isteğini artırmak için ödüllendirdikleri görülmektedir. *İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri*

Araştırmamızın altıncı alt problemi sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin çözüm önerilerini belirlemeye yöneliktir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiği önerisini getiren Duygu öğretmen görüşünü şu şekilde belirtmiştir: *“Bence kesinlikle okul öncesi eğitimi zorunlu olmalı ve çocukların küçük yaşta okula başlamalarının önüne geçilmeli.”*

Öğretmenlerin ortaya koyduğu bir diğer çözüm önerisi okula başlama yaşının artırılmasıdır. Bununla ilgili Gözde öğretmen şunu belirtmiştir: *“En büyük çözüm önerim çocukların okula başlama yaşlarını yükseltmek olurdu. Okula başlamak için öğrenci kesinlikle 72 ayı tamamlamalı. Şimdiki çocukların erken okula başlayarak henüz yeterli olmadıklarını düşünüyorum. Anasınıfı eğitiminin gerçekten zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum. Anasınıfına giden öğrenci birinci sınıf öğretmeni için hazır gelmiş bir öğrencidir. Çünkü okuma yazma eğitiminin anasınıfında başladığını düşünüyorum.”* Benzer şekilde okula başlama yaşının artırılması gerektiğini düşünen Mesut öğretmen düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir: *“Yaşı küçük olan çocuklar birinci sınıfa başlamamalı. Doktor raporu gibi sebepler öne sürmenin önüne geçilerek belli bir yaş kriteri konulması lazım.”*

Öğretmenlerin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik getirdikleri çözüm önerileri incelendiğinde okul öncesi eğitimin zorunlu tutulması ve okula başlama yaşının artırılması yönünde olduğu görülmektedir.

Üniversitede Alınan Eğitimin İlk Okuma Yazma Öğretimi İçin Gerekli Bilgi ve Beceriye Kazandırma Durumu

Araştırmamızın yedinci alt problemi sınıf öğretmenlerinin üniversitede aldıkları eğitimi, ilk okuma yazma öğretimi için gerekli bilgi ve beceriyi kazandırma noktasında yeterli görüp görmediklerine ilişkin düşüncelerini belirlemeye yöneliktir. Bununla ilgili olarak Fatih öğretmenin görüşü şu şekildedir: *“Ben öğretmen lisesi çıkışlıyım. Formasyon eğitimini lisede almıştım. Üniversite, lisede gördüklerimden ibaretti. Ancak sahadaki ile pratik bilgiler çok farklı. Bazı şeyleri sahada anlıyorsunuz, farkına varıyorsunuz. Bu yüzden bence yeterli değil. Üniversitelerde eğer kaliteli öğretmen yetiştirilmesi isteniyorsa teorik bilgilerin yanında pratiğe dökülmesi gerekiyor. Mesela staj süresinin uzatılması, uygulamaya ağırlık verilmesi daha etkili olacaktır.”* Benzer şekilde Osman öğretmenin düşünceleri şu şekildedir: *“Üniversitedeki okuma yazma öğretimi eğitimlerinin gerçek yaşantıdan uzak olduğunu düşünüyorum. En temel gerekçesi de orada aldığımız eğitimle göreve başladığımızdaki okuma yazma öğretim sistemlerinin değişmiş olması. Ayrıca uygulamaya yönelik herhangi bir eğitim almamız için direkt uygulama bu konuda zor geliyor insana her ne kadar eğitim almış olsak bile. Bu gibi sorunlar ve*

sadece teorik olarak bilgi almanın uygulamaya çok faydasının olmadığını da söyleyebiliriz.” Konuyla ilgili olarak Sinem öğretmen düşüncesini şöyle dile getirmiştir: “Yeterli derecede kesinlikle kazandırmıyor. Biz orda her ne kadar uygulamalı eğitimlerimiz olsa da esas uygulamaya mesleğe geçtiğimiz zaman atılıyor. Meslekte esas çok öğreniyoruz. Yani üniversitede kazandığımız yeterli değil. Teorik bilgi daha çok kazanıyoruz ama sınıf atmosferine girdiğiniz zaman her şeyin bambaşka olduğunu ve okuttukça daha fazla tekrar ettikçe daha iyi anlıyoruz.”

Farklı olarak üniversite eğitiminin okuma yazma öğretiminde gerekli bilgi ve beceriyi kazandırdığını düşünen Gözde öğretmenin görüşü şu şekildedir: “Kesinlikle kazandırdığını düşünüyorum. Bunu mesleğin ilk yıllarında atandığımda başarılı olduğumu hissettiğimde anladım. Üniversite eğitiminin hem yeterli olduğunu hem de gerekli beceriyi bana kazandırdığını düşünüyorum. Ancak ne olursa olsun kitaptaki bilgiler pratiğe dökülmediği müddetçe havada kalmış oluyor. Burada kişinin yaptığı işi sevmesi, emek vermesi ve gerçekten okuma yazmanın ehemmiyetine varan öğretmenlerin çocukları emanet olarak görüp çok çalışması önemli oluyor.” Konuyla ilgili Betül öğretmenin görüşü ise şu şekildedir: “Şöyle söyleyeyim teknik bilgi olarak %90 kazandırmıştır. Ben hiç bilmediğim bir şeyle karşılaşmadım. Ama tabii ki de bu mezuniyetin ilk yılı ile bu yılı arasında çok fark var. Çünkü burada tecrübe giriyor devreye.”

Görüşülen öğretmenlerin bir bölümü, lisans eğitimlerinin ilk okuma yazma öğretimi için gerekli bilgi ve beceriyi kendilerine kazandırmadığını dile getirmektedirler. Bu öğretmenler, lisans eğitimi sırasında uygulamalı eğitimlere yeterince yer verilmediğini ve bu sebeple öğretmenliğin ilk yıllarında zorlandıklarını söylemişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde, öğrencilerin okulöncesi eğitim almaması ve okula erken yaşlarda başlaması sorunlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okula erken yaşlarda başlayan ve okulöncesi eğitim almayan öğrencilerin hazır bulunuşlukları okuma yazma öğretimi için yeterli değildir. Bu öğrencilerde okula uyum sağlayamama, kalem tutamama, öz bakım becerilerini tam olarak yerine getirememe ve derslerden çabuk sıkılma gibi çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Başar (2013) tarafından yapılan çalışmada 60-66 aylık çocukların öz bakım becerilerinin yeterince gelişmediği, bu sebeple kalem tutmada sıkıntılar yaşadıkları ve bu çocukların okula uyum problemi yaşadıkları belirtilmiştir. Yine Babayiğit ve Erkuş (2017) sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmalarında, okuma yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin hazır bulunuşluklarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşımlardır. Samancı (2007) çalışmasında, görüştüğü öğretmenlerin tamamının okul öncesi eğitim alan öğrencileri, okul öncesi eğitim almayanlara göre okuma yazma öğrenmede daha başarılı bulduklarını belirlemiştir. Yine Adıgüzel ve Karacabey (2010) sınıf öğretmenlerinin ana sınıfına gitmeyen öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin düşük olduğu görüşünde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Konuyla ilgili olarak Güler’in (2016) yüksek lisans çalışmasının sonuçları araştırmamızın bulgularıyla örtüşmektedir. Buna göre Güler (2016) çalışmasında, öğrencilerin okula başlama yaşları ilerledikçe okula uyum düzeyleri ve okuma yazma becerileri ölçeklerinden aldıkları puanların arttığını belirlemiştir. Yine aynı çalışma sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alan öğrencilerin, okula uyum puanları ve okuma yazma becerileri puanları, okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Akın (2016) okuma, yazma, okuduğunu anlama düzeylerinin okul öncesi eğitimi alma durumuna göre karşılaştırdığı çalışmasında okul öncesi eğitim alanların her üç düzeyde de daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Literatürde araştırmamızın sonucuyla örtüşen birçok çalışma (Alisinanoğlu ve Şimşek, 2012; Cinkılıç, 2009; Erkan ve Kırca, 2010; Işık, 2014; Özcan, 2014; Teke, 2010; Tatal, 2013; Uslu, 2014; Yangın, 2007) yer almaktadır. Öğretmenlerin çözüm önerileri incelendiğinde, karşılaştıkları sorunlar ile anlamlı oldukları görülmektedir. Bu anlamda öğretmenler, okulöncesi eğitimin zorunlu olmasını ve okula başlama yaşının artırılmasını önermektedirler.

İlk okuma yazma öğretiminde öğrencilerden kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğrencilerin ilgilerinin düşük olduğu ve derslerden çabuk sıkıldıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde Gündoğmuş (2018) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde öğrencilerin ilgisizliği sorunuyla karşılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Yaşanan bu sorunun çocukların okula erken yaşlarda başlaması ile

ilişkili olduğu söylenebilir. Henüz okul için yeterli hazır bulunuşluğa sahip olmayan öğrenciler okuma yazma gibi zorlu ve ciddi bir süreçle karşılaştıklarında ilgilerinin düşük olması ve çabuk sıkılmaları beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

İlk okuma yazma öğretiminde ailelerden kaynaklı sorunlar incelendiğinde ailelerin yeterince destek olmamaları, ailelerin yanlış öğrenmelere sebep olmaları, öğretmenlerle yeterince iş birliği yapmamaları, eğitim seviyelerinin düşük olması ve okuma yazma bilmemeleri gibi sorunlarla karşılaştığı görülmektedir. Literatürde araştırmamızın bu sonucuyla örtüşen çalışmalar (Babayiğit ve Erkuş, 2017; Gündoğmuş, 2018) yer almaktadır. İlkokul döneminde çocuklar için aile desteği oldukça önemlidir. Henüz tam olarak bağımsız çalışma alışkanlığının kazanılmadığı ve sorumluluklarının tam olarak bilincinde olunmadığı bu dönemde ailelerin desteği öğrenci başarısında belirleyici olmaktadır. Çocuklar vakitlerinin büyük kısmını ailesiyle geçirdiği için, ebeveynlerin çocukların eğitiminde kilit bir rolü bulunmaktadır (Isaacs, 2012). Aydoğdu (2017) evdeki destekleyici okuma yazma çevresinin, okuduğunu anlama, alıcı kelime bilgisi ve diğer dil becerileri ile anlamlı olarak ilişkili olduğunu belirtmektedir. Yine ailelerin eğitim düzeyleri, öğrenci başarısında oldukça belirleyici olmaktadır. Akın (2016) öğrencilerin okuma, yazma ve okuduğunu anlama düzeylerini ebeveyn eğitimine göre incelediği çalışmada ebeveyn eğitimleri yükseldikçe çocukların okuma, yazma, okuduğunu anlama düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Ailelerin desteği kadar önemli olan bir nokta, verilen desteğin doğru olmasıdır. Araştırmamızda birçok öğretmen ailelerin sesleri yanlış öğrettiğini ifade etmiştir. Aynı sorun farklı birçok çalışmada da (Adıgüzel ve Karacabey, 2010; Uslu, 2014; Yiğit, 2009) tespit edilmiştir.

İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan öğrenme ortamı ve öğretim materyali kaynaklı sorunlar incelendiğinde öğrenme ortamından kaynaklı öğretmenlerin eğitim teknolojilerine erişim imkânı yönünden bir sorun yaşamadığı belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH Projesi) ile sınıfların teknolojik donanımlarının iyileştirilmesinin katkısı bulunmaktadır. Eğitimde teknoloji kullanımının yararları düşünüldüğünde öğretmenlerin eğitim teknolojilerine erişim yönünden herhangi bir sorun yaşamaması oldukça olumluyken, öte taraftan öğretmenlerin tamamının kullanılan ders kitaplarını yeterli bulmaması düşündürücü bir sonuçtur. Ayrıca öğretmenlerin kaynak kitap kullanmanın yasak olması sebebiyle de sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer sonuçların yer aldığı diğer çalışmalar (Adıgüzel ve Karacabey, 2010; Babayiğit ve Erkuş, 2017; Polat, 2017) çalışmamızın bulgularını desteklemektedir.

Araştırmamızda öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunmasından kaynaklı sorunlar, dil sorunları ve öğrencilerinin evde uygun çalışma ortamına sahip olmamaları gibi farklı sorunlarla karşılaştıkları da belirlenmiştir. Literatürde benzer sonuçların yer aldığı çalışmalar yer almaktadır. Adıgüzel ve Karacabey (2010) çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıfında öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin varlığının diğer öğrencilerin öğrenmesini de olumsuz etkilediği görüşünde olduklarını belirlemiştir. Yiğit (2009) sınıf öğretmenleri ile yürüttüğü çalışmada, ana dili Türkçe olmayan çocukların devam ettiği okullarda okuma yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin çeşitli güçlüklerle (kendini ifade edememe, kelime dağarcıklarının az olması, öğrenmelerinin zaman alması, telaffuz bozuklukları, araç gereç kullanımını bilmeme, okuduğunu anlayamama, sorulan sorulara cevap verememe, öğrendiklerini çabuk unutma) karşılaştıklarını belirlemiştir.

Araştırmamızda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmek için genellikle, ailelerle iletişim halinde kalıp onlarla iş birliği yapmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. İlk okuma ve yazma öğretiminin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için veli, öğretmen iş birliğinin kurulabilmesi oldukça önemlidir. Ailelerle iş birliği yapmak ve okuma yazma öğretiminde yapılacaklarla ilgili aileleri bilinçlendirmek öğretmenlerin yaşayacakları sorunların bir kısmının önüne geçilebilmesinde etkili olacaktır. Yapılan çalışmalar (Argon ve Kıyıcı, 2012; Gözde, 2007; Keçeli-Kaysılı, 2008) öğrenci başarısı için aile katılımının önemini ortaya koymaktadır. Bununla ilgili olarak Ölmez (2017) çalışmada, ilk okuma yazma sürecinde veli bilgilendirme programı uygulamış ve çalışmanın sonucunda velilerin sürece katılmaya daha istekli olduklarını, çocuklarını yanlış yönlendirme davranışından kaçındıklarını, süreci daha bilinçli yönetmeye ve öğretmenle daha fazla iletişim kurmaya çalıştıklarını, bu durumun öğrencilere de olumlu yansıtıldığını ve öğrencilerin okuma yazmaya daha çabuk geçtiğini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenlerin büyük bir kısmının üniversite sırasında aldıkları eğitimi, okuma yazma öğretimi için gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmada yeterli görmedikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin tamamı üniversitede uygulamalı eğitimlere daha çok önem verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Polat (2017) da çalışmasında üniversitelerdeki ilgili bölümlerde verilen eğitimin, ses temelli cümle yapısına göre okuma yazma öğretimi konusunda yeterli olmadığını belirlemiştir. Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimi için hizmet içi eğitime gereksinim duydukları sonucuna ulaşan çalışmaların varlığı (Aydın, 2017; Kapkın-Yener, 2008; Polat, 2017; Yurduseven, 2007) üniversite sırasında alınan eğitimin yeterli olmadığını göstermesi bakımından çalışmamızın sonucuyla örtüşmektedir.

Araştırma bulgularından ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinden yola çıkarak getirilen öneriler şunlardır:

- Okulöncesi eğitim yaygınlaştırılmalı ve tüm öğrencilerin okulöncesi eğitimden yararlanması sağlanmalıdır.
- Okula başlama yaşı artırılmalıdır.
- Öğretmen, aile, öğrenci iş birliği artırılmalıdır.
- İlk okuma yazma öğretiminde kullanılan ders kitaplarının niteliği artırılmalıdır.
- Üniversite eğitiminde uygulamalı derslere ağırlık verilmeli ve öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan deneyim kazanması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, A. ve Karacabey, M. F. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 1382-1394.
- Akın, S. (2016). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma, yazma ve okuduğunu anlama düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Alisinanoğlu, F. ve Şimşek, Ö. (2012). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Aydın, H. (2017). Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde karşılaştığı sorunların hizmet içi eğitim yoluyla giderilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Aydoğdu, E. (2017). The role of home literacy environment on the development of reading comprehension skill: a mediation model. Unpublished master's thesis. Koc University, İstanbul.
- Babayiğit, Ö. ve Erkuş, B. (2016). İlk okuma yazma öğretimi sürecinde sorunlar ve çözüm önerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(2), 271-284.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilkokuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(8), 241-252.
- Baştuğ, M. ve Demirtaş, G. (2018). Her ses/harf için özel uygulamalı ilk okuma ve yazma öğretimi el kitabı (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bay, Y. (2008). Ses temelli cümle yöntemiyle ilkokuma yazma öğretiminin değerlendirilmesi (Ankara ili örneği). Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Cinkılıç, H. (2009). Okul öncesi eğitiminin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Çelenk, S. (2007). İlkokuma yazma programı ve öğretimi (6. Baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Erkan, S. ve Kırcı, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Gözde, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 17-30.
- Güler, A., Halicioğlu, M. ve Taşgın, S. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

- Güler, H. (2016). İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula başlama yaşına göre okula uyumlarının ve okuma-yazma becerilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Gündoğmuş, H. D. (2018). The difficulties experienced by teachers in the process of primary reading and writing instruction and their solution offers for eliminating these difficulties. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 333-339.
- Isaacs, B. (2012) *Understanding the Montessori approach, early years education in practice*. London: Routledge.
- Işık, A. E. (2014). 60-66 aylık iken ilkokula başlayan öğrencilerin okuma yazma beceri gelişimlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Kapkın-Yener, Z. (2008). Yapılandırmacı öğretim yaklaşımına göre 1. sınıf okuma yazma becerilerinin kazandırılmasında karşılaşılan güçlükler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Karaçay, B. (2011). Okuyan beyin. *Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi*, 526, 20-27.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2005), *Türkçe öğretimi* (7.baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- Kayıkçı, K. (2008). İlköğretim müfettişleri ve öğretmenlerin ses temelli cümle öğretim yönteminin uygulamasına ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 423-457.
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(01), 069-083.
- MEB (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Neuman, L. W. (2007). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar* (S. Özge, Çev.). İstanbul: Yayın Odası.
- Ogano, J. A. (2012). Teaching learners with reading and writing problems in the classroom: an interview study with teachers in Norwegian schools. Master's thesis. Oslo University, Norway.
- Ölmez, N. (2017). Veli bilgilendirme programının ilk okuma yazma sürecine katkısı hakkındaki veli ve öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Özcan, E. (2014). Birinci sınıf öğrencilerinin bilişsel okul olgunluğu düzeylerinin okuma yazmayı öğrenme sürecine olan etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Özsoy, U. (2006). Ses temelli cümle yöntemiyle okuma yazma öğretiminde karşılaşılan güçlükler (Eskişehir Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Patton, M. Q. (1997). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury park, CA: Sage.
- Polat, H. (2017). İlk okuma-yazma öğretiminde kullanılan yöntem ve kaynaklara ilişkin öğretmen görüşleri (Ankara/Yenimahalle örneği). *International Journal of Languages' Education and Teaching*. (5)2, 166-186.
- Sağırılı, M. (2015). İlkokuma yazma öğretiminin önemi, amacı ve birinci sınıf öğretmenliği. Ö. Yılar (Ed.), *İlkokuma ve yazma öğretimi* (s. 1-30). İçinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Samancı, S. (2007). Ses temelli cümle yöntemiyle okuma yazma öğretiminde ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Strickland, D. S. ve Riley-Ayers, S. (2006). Early literacy: Policy and practice in the preschool years. *Preschool policy brief*, 10, 1-12.
- Teke, H. (2010). Ana sınıfı öğretim programının ilköğretim 1.kademe 1.sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluk düzeylerine etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tural, Ö. (2013). İlk okuma-yazma öğrenmede okula başlama yaşının okuma-yazma başarısına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Uslu, S. (2014). Yenilenen ilkokul basamağında gerçekleştirilen okuma yazma öğretim sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Vatansever, H. (2008). Çözümleme (cümle) yöntemi ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş çocukların okuduğunu anlamadaki başarı durumlarının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2008). Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Yiğit, V. (2009). Ses temelli cümle yöntemi ile ilk okuma yazma öğretim sürecinde karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerle baş etme stratejilerinin belirlenmesi; (Şırnak ili örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazırbulunuşluk durumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32, 294-305.

Extended Abstract

Introduction

The primary literacy process is one of the most important experiences of an individual in education. Literacy is considered as the first and the most important step of the education process which takes many years. Hence, the success of the first literacy education is the determinant of the success in the following years. Primary literacy teaching starts in the first grade of primary school. This is a critical period because schooling starts and students have various concerns related to it. Therefore, primary school teachers have important duties for this period. However, teachers face many problems that arise from different sources during the primary literacy teaching process. In this context, the aim of this study is to determine the problems experienced by primary school teachers during the first literacy teaching. Additionally, this study aims to propose solutions for these problems.

Method

In this study, semi-structured interview technique based on qualitative research approach was used to determine the problems experienced by primary school teachers in primary literacy teaching. Participants were selected by using criterion sampling method, a purposeful sampling method. Having trained the 1st grade students at least three times was determined as the main criterion in the selection of participants. According to this basic criterion, in the 2018-2019 academic year, 9 primary school teachers working in primary schools in Akşehir, Konya were interviewed. Interview form which included seven open-ended questions developed by the researchers was used during the interviews. For the analysis of the data obtained as a result of the interviews, the descriptive analysis technique was used. Findings were supported by direct quotations from participant teachers' views, anonymously.

Result and Discussion

When problems experienced by the primary school teachers were examined, it was seen that lack of pre-school education and early schooling age were prominent factors. According to the views of the participant teachers, the readiness of the students who started school at an early age and who did not receive preschool education was not sufficient for teaching literacy. It was determined that these students face various problems such as getting bored quickly, inability to adapt to school, inability to hold pencils, and inability to fully fulfil their self-care skills. In addition, when the problems related to families were examined in the first literacy teaching, it was seen that problems were encountered such as lack of support by families, families causing false learning, lack of cooperation of families with teachers, low education levels and illiteracy. Also, it was determined that teachers faced problems caused by inclusive students in their classes, language problems and students' insufficient working environment at home. In addition, it was determined that most of the teachers did not regard university education as sufficient in terms of necessary skill-sets for teaching literacy.